

بررسی سیستماتیک پیشینه پژوهشی تأمین مالی جمعی

علی رجبزاده قطری*

دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران
Alirajabzadeh@modares.ac.ir

علیرضا حسنزاده***

دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران
Ar_hassanzadeh@modares.ac.ir

علی حاجی غلام سریزدی*

دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران
A.hajigholam@modares.ac.ir

علینقی مشایخی***

دانشگاه صنعتی شریف، تهران، ایران
Mashayekhi@sharif.edu

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۱۲/۰۳

تاریخ اصلاحات: ۱۳۹۷/۰۸/۰۸

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۹/۱۸

چکیده

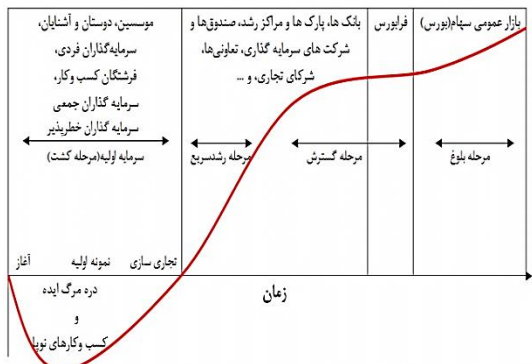
در سال‌های اخیر تأمین مالی جمعی به‌عنوان روشی مبتنی بر وب ۲ و شبکه‌های اجتماعی در تأمین مالی برای کسب و کارهای نوپا دارای رشد چشمگیری از جنبه‌های گوناگونی مانند تعداد پلتفرم‌های ارائه‌دهنده، تعداد کمپین‌ها و نرخ موفقیت آن‌ها، حجم سرمایه تأمین شده و تعداد مدل‌های ارائه شده می‌باشد که این رشد سبب شده است تا محققان مختلف به بررسی این پدیده از ابعاد مختلف بپردازند. لذا این مقاله بدنبال بررسی جامع ادبیات مرتبط با این روش می‌باشد. در این پژوهش با مرور نظام‌مند ۶۰ مقاله منتشر شده تا سال ۲۰۱۷ در خصوص مقوله تأمین مالی جمعی، به جمع‌بندی پژوهش‌های صورت یافته در این زمینه پرداخته شده و الگوی گرایش پژوهش‌ها از طریق شناسایی کانون‌های مورد توجه محققین تعیین گردیده است. همچنین خلاءهای پژوهش‌های موجود و پیشنهادات برای پژوهش‌های آینده در زمینه تأمین مالی جمعی شناسایی و تبیین شده است. نتایج بررسی نشان داد که تعداد مطالعات انجام‌شده پیرامون این رویکرد جدید خیلی زیاد نمی‌باشد ولی در حال افزایش بوده و بیشتر پژوهش‌ها تاکنون به بررسی یک بُعد از تأمین مالی جمعی آن هم بصورت تجربی و اکتشافی بدون وجود چارچوب تئوریک و همچنین مطالعه موردی بوده است و نیاز می‌باشد تا محققان این روش را با رویکردی جامع و با استفاده از بررسی نظر بازیگران مختلف آن مطالعه کرده و عوامل مؤثر بر موفقیت این روش را استخراج نمایند.

واژگان کلیدی

تأمین مالی جمعی، مرور نظام‌مند ادبیات، وب ۲، شبکه‌های اجتماعی، کسب و کارهای نوپا.

می‌شوند (دره مرگ ایده و کسب و کار نوپا). لذا با توجه به نقش مهم این کسب و کارها در رشد و توسعه اقتصادی و کلیدی بودن تأمین منابع مالی در مراحل اولیه طبق نمودار زیر نیاز به تأمین مالی جمعی ضروری می‌باشد [۵].

خرجه سرمایه گذاری در کسب و کارهای نوپا

شکل ۱- روش‌های تأمین منابع مالی در طول عمر کسب و کارهای نوپا تکمیل شده نمودار [۱]

۱- مقدمه

در سال‌های اخیر ظهور وب ۲ و شبکه‌های اجتماعی در مدل‌های کسب و کار و روش‌های تأمین منابع از جمله منابع مالی تغییرات شگرفی را برای کسب و کارهای نوپا و کارآفرینان ایجاد کرده است که یکی از این تغییرات در عرصه تأمین مالی، ظهور روش جدید تأمین مالی جمعی^۱ می‌باشد. تأمین مالی جمعی ریشه در جمع‌سپاری دارد که آن‌هم از برون‌سپاری استخراج شده است. تأمین مالی جمعی رویکردی مبتنی بر وب ۲ و شبکه‌های اجتماعی می‌باشد که با هدف تأمین مالی پروژه‌ها و کسب و کارهای نوپا از طریق آورده‌های کم جمعیت زیاد می‌باشد [۳ و ۴].

برای کسب و کارهای نوپا تأمین سرمایه اولیه حیاتی بوده و معمولاً در صورت عدم حمایت از کارآفرینان و صاحبان کسب و کارهای نوپا یا آن‌ها اقدام به راه‌اندازی کسب و کار نمی‌نمایند و یا در صورت راه‌اندازی با شکست مواجه

1. Crowdfunding

* دکتری مدیریت فناوری اطلاعات (کسب و کار هوشمند)، دانشگاه تربیت مدرس

** نویسنده مسئول - دانشیار دانشکده مدیریت و اقتصاد (گروه مدیریت فناوری اطلاعات)، دانشگاه

تربیت مدرس

*** استاد دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه صنعتی شریف

**** دانشیار دانشکده مدیریت و اقتصاد (گروه مدیریت فناوری اطلاعات)، دانشگاه تربیت مدرس

هدف کاربردی، ارائه راهنمایی‌های کلی و پیش‌بینی‌هایی جهت گسترش بهتر تأمین مالی جمعی در ایران براساس تحلیل نتایج بررسی مطالعات و ترکیب آن‌ها می‌باشد.

در ادامه مقاله ابتدا معرفی و تاریخچه روش تأمین مالی جمعی ارائه می‌شود و سپس روش تحقیق مورد استفاده در این مقاله تشریح می‌گردد. در ادامه نیز براساس تحلیل مطالعات و ادبیات موضوع، یافته‌های حاصل ارائه می‌گردد.

۲- معرفی روش تأمین مالی جمعی

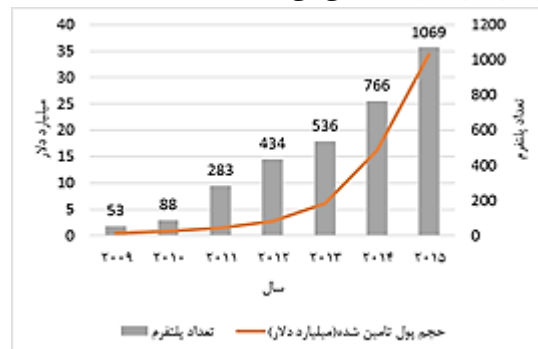
مدیریت و تأمین منابع یکی از چالش‌های مهم کسب و کارهای نوپا بدلیل ویژگی‌های ذاتی آن‌ها می‌باشد. یکی از منابع حیاتی برای ایجاد و رشد هر کسب و کاری منابع مالی می‌باشد که کسب و کارهای نوپا با مشکل تأمین مالی از طرق سنتی در مراحل اولیه شکل‌گیری روبرو هستند [۱۰]. برای فائق آمدن بر این مشکل بعضی از کارآفرینان خلاق روش تأمین مالی جمعی را ابداع کردند که بجای گروهی خاص از سرمایه‌گذاران حرفه‌ای، با استفاده از اینترنت و از طریق جمع^۱ به تأمین مالی می‌پردازد [۳].

استفاده از اینترنت برای مشارکت تعداد زیادی از افراد با آورده کم برای تأمین مالی پروژه‌های خلاقانه همچون فیلم و موسیقی به اواخر دهه ۱۹۹۰ بر می‌گردد و عمری بیش از ۱۵ سال دارد. اما در این سال‌ها از یک طرف به مدد ظهور وب ۲ و شبکه‌های اجتماعی و از طرف دیگر بدلیل رکود اقتصادی، تأمین مالی جمعی به شکل امروزی ارائه شده است بطوریکه در سال ۲۰۱۳ تعداد ۵۳۶ وب‌سایت ارائه‌دهنده خدمات تأمین مالی جمعی در جهان وجود داشت که در آن سال این سایت‌ها حدود ۵/۱ میلیارد دلار تأمین مالی کردند [۱۱].

تأمین مالی جمعی یک روش جدید تأمین مالی است که به مؤسسين^۲ شامل کارآفرینانی که می‌خواهند ایده‌شان را از طریق ایجاد کسب و کار تجاری کنند و صاحبان کسب و کارهای کوچک که به منظور حفظ کسب و کارشان از نوسانات و یا رشد آن نیاز به تأمین سرمایه دارند اجازه تأمین مالی از مشارکت‌های کوچک افراد زیاد با استفاده از اینترنت بدون مداخلات و الزامات مالی استاندارد را می‌دهد [۱۳، ۸].

تأمین مالی جمعی بعنوان "یک فراخوان باز از طریق اینترنت برای تأمین منابع مالی یا بصورت کمک بلاعوض (هدیه)^۳ یا در ازای نوعی از پاداش و یا حق رأی^۴ به منظور حمایت از طرح‌ها و پروژه‌های با مقاصد خاص" تعریف شده است [۱۴، ۱۵]. همچنین در تعریفی دیگر مبتنی بر تعریف جمع‌سپاری، "تأمین مالی جمعی شامل یک فراخوان باز، بیشتر از طریق اینترنت، برای تأمین منابع مالی در قالب کمک مالی (هدیه) و یا در ازای محصول آینده و یا نوعی از پاداش برای حمایت از طرح‌هایی با اهداف خاص تعریف شده است" [۱۶، ۳].

در جهان این رویکرد از طریق دو پیشران توسعه یافته است. پیشران اول ناشی از رشد فزاینده وب ۲ و قابلیت‌های آن می‌باشد که بستر فناورانه این روش را فراهم کرده است و پیشران دوم رکود اقتصادی و مخاطره‌پذیری کسب و کارهای نوپا که نیاز به تأمین مالی از روش‌های مختلف و جدید را تشدید کرده است. این دو پیشران سبب شده است که این روش مورد توجه قرار گرفته و دارای رشد نسبتاً زیاد از جنبه‌های مختلف مانند تعداد پلتفرم‌های ارائه‌دهنده، تعداد کمپین‌ها و نرخ موفقیت آن‌ها، حجم سرمایه تأمین‌شده و تعداد مدل‌های ارائه‌شده و حوزه‌های تحت پوشش باشد [۴، ۶، ۷، ۸]. نمودار شکل ۲ تعداد پلتفرم‌ها و حجم پول تأمین‌شده را از سال ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۳ و همچنین برآورد آن‌ها در سال ۲۰۱۴ و ۲۰۱۵ نشان می‌دهد. همانطور که مشاهده می‌شود این دو شاخص دارای رشد زیاد و نمایی می‌باشند [۹].

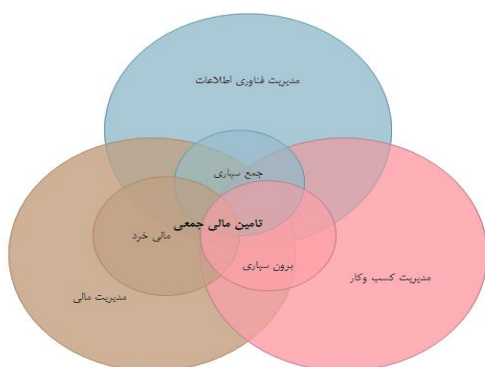

شکل ۲- نمودار روند تعداد پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی و حجم پول تأمین‌شده در دنیا [۱۰]

گسترش روزافزون این روش سبب شده است تا محققان زیادی به بررسی این پدیده از ابعاد مختلف پرداخته و سعی کنند تا با بررسی این پدیده زوایای مختلف و عوامل مؤثر بر آن را شناخته و معرفی کنند. با این وجود مطالعه‌ای که بصورت فراگیر پژوهش‌های انجام شده در این رابطه را بررسی کند صورت نگرفته است. از طرف دیگر با گسترش این روش تأمین مالی جمعی در ایران و موفقیت بعضی از پلتفرم‌ها و شکست بعضی دیگر و همچنین کمبود مطالعات درباره این روش در ایران، نیاز است خطوط راهنمایی جهت بهره‌برداری و توسعه این روش به صاحبان و علاقه‌مندان این روش تأمین مالی ارائه شود [۲]. لذا این مقاله با دو هدف نظری و کاربردی به بررسی ادبیات تأمین مالی جمعی پرداخته است.

هدف نظری، بررسی پژوهش‌های انجام‌شده در رابطه با این روش و استخراج مضامین مرتبط با آن بصورت نظام‌مند و ساختارمند می‌باشد لذا در این مقاله با بررسی جامع ادبیات مرتبط با این روش، به جمع‌بندی پژوهش‌های صورت یافته در این زمینه پرداخته شده و الگوی گرایش پژوهش‌ها از طریق شناسایی کانون‌های مورد توجه محققین تعیین گردیده است و خلاءهای پژوهش‌های موجود و پیشنهادات برای پژوهش‌های آینده در زمینه تأمین مالی جمعی شناسایی و تبیین شده است.

1. Tapping the Crowd
2. Founders
3. Donation
4. Reward and/or Voting Rights

شکل ۳- تأمین مالی جمعی به‌عنوان یک موضوع بین رشته‌ای

همچنین تأمین مالی دارای ۴ نوع مدل می‌باشد که پلتفرم‌های ارائه‌دهنده تأمین مالی جمعی هر یک از این مدل‌ها یا حتی بصورت ترکیبی آن‌ها را ارائه می‌کنند. این مدل‌ها که عبارتند از:

۱- مدل کمک بلاعوض، هدیه یا حمایت^۸ که بیشتر در پروژه‌های هنری و انسانی می‌باشد و سرمایه‌گذار بیشتر دارای انگیزه‌های درونی و معنوی است تا مادی و بیرونی. این نوع مدل ابتدایی‌ترین نوع مدل تأمین مالی جمعی می‌باشد [۲۹].

۲- مدل وام^۹ که با نرخ بهره مشخص وام می‌دهد [۳۰].

۳- مدل جایزه‌محور که بیشترین سهم را در بین مدل‌ها به خود اختصاص داده است. در این مدل تأمین‌کننده بدلیل حمایتش از پروژه مورد تشویق قرار گرفته و پاداش می‌گیرد [۳۱].

۴- مدل سهام‌محور که چالش برانگیزترین مدل تأمین مالی جمعی می‌باشد از طریق ارائه سهام کسب و کار به جذب سرمایه می‌پردازد [۳۰]. این روش نیاز به تصویب قانون دارد. مدل سهام‌محور در سال ۲۰۱۲ در آمریکا قانونی شد. با تصویب قوانین حمایتی رشد این مدل افزایش یافته است اما هنوز سهم آن کم و در حدود ۵ درصد کل تأمین مالی جمعی می‌باشد [۱۰]. البته این مدل را می‌توان به شکل‌های دیگر غیر از سهام از جمله، سهم از سود آینده یا حق امتیاز^{۱۰}، بخشی از بازده برنامه‌ریزی شده در آینده و یا سهمی از سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات^{۱۱} نیز انجام داد [۸].

نهایتاً می‌توان گفت با اینکه روش تأمین مالی جمعی روشی نوظهور می‌باشد ولی دارای رشد چشمگیری هم از نظر تعداد پلتفرم‌ها، تعداد کمپین‌ها و نرخ موفقیت و همچنین میزان سرعت در جمع‌آوری سرمایه بوده است [۳].

در جدول ۱، ویژگی سه پلتفرم برتر تأمین مالی جمعی در جهان براساس رتبه‌بندی سایت کرادفاندینگ^{۱۲} و براساس حجم ترافیک طبق رتبه‌بندی الکسا نشان داده شده است.

براساس تعریف فوق تعریف جدیدی از تأمین مالی جمعی ارائه‌شده است که عبارتست از: "تأمین مالی جمعی اشاره به تلاش‌هایی توسط افراد و گروه‌های کارآفرینی (فرهنگی، اجتماعی و انتفاعی) برای تأمین مالی فعالیت‌های مخاطره‌آمیزشان از مشارکت مقدار کم تعداد نسبتاً زیاد افراد با استفاده از اینترنت بدون واسطه‌ها و الزامات مالی استاندارد دارد" [۸].

دیدگاه بررسی محتوا تأمین مالی جمعی، بعنوان "یک متد برای ایجاد ارتباط بین کارآفرینان که هدفشان افزایش سرمایه است با سرمایه‌گذاران جدید که یک منبع نوظهور سرمایه و مایل به سرمایه‌گذاری با مقدار کم هستند از طریق میانجی‌های اینترنتی می‌باشد" [۱۷].

نهایتاً اگر بصورت مختصر و مفید بخواهیم از این روش تعریفی داشته باشیم این تعریف اینگونه خواهد بود: روش تأمین مالی جمعی روش جدیدی برای تأمین مالی کسب و کارهای کوچک و متوسط^۱ با استفاده از جمع انبوهی از سرمایه‌های کوچک و متوسط^۲ از طریق اینترنت می‌باشد.

تأمین مالی جمعی را می‌توان ریشه گرفته از سه حوزه علمی دانست (شکل ۳). حوزه اول حوزه مدیریت مالی می‌باشد که این روش جز مالی‌خرد^۳ محسوب می‌شود [۱۸، ۱۹، ۲۰]. حوزه دوم مربوط به حوزه مدیریت فناوری اطلاعات بوده و این روش از جمع‌سپاری^۴ و ظرفیت‌های شبکه‌های اجتماعی و وب ۲ و همچنین اقتصاد اشتراکی سرچشمه گرفته است [۲۱]. حوزه سوم مربوط به مباحث مدیریت کسب و کار و در ادامه برون‌سپاری در سازمان‌ها می‌باشد.

همانطور که اشاره شد مفهوم تأمین مالی جمعی در مفهوم گسترده‌تر ریشه در جمع‌سپاری دارد که به استفاده از جمعیت برای به‌دست آوردن ایده‌ها، پیشنهادات و انتقادات و ارائه راه‌حل‌ها برای توسعه فعالیت‌های شرکت می‌پردازد [۱۶، ۲۲، ۲۳، ۲۴]. بصورت خاص در این روش، به جمع‌آوری پول جهت سرمایه‌گذاری برای توسعه فعالیت کسب و کارها از طریق پلتفرم‌های اینترنتی می‌پردازیم [۸، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸].

پروژه‌های تأمین مالی جمعی هم در نوع پروژه، هم در هدف^۵ و هم در دامنه^۶ می‌توانند متفاوت باشند. این پروژه‌ها از نظر نوع می‌توانند انتفاعی یا غیرانتفاعی باشند. از نظر هدف از پروژه‌های کوچک هنری تا پروژه‌های کارآفرینی و فناوری گسترده هستند و دامنه آن‌ها همچنین می‌تواند از صدها هزار دلار در سرمایه اولیه (مرحله کشت یا سرمایه بذری^۷) تا به‌عنوان جایگزینی برای سرمایه‌گذاری‌های سنتی امتداد یابد [۱۵].

8. Donation or Patronage Model

9. Lending Model

10. Shares of Future Profits or Royalties

11. Real Estate Investment

12. <http://crowdfunding.org/>

1. SMEs "Small-to Medium-Sized Enterprises"

2. SMIs "Small-to Medium-Sized Investments"

3. Micro-Finance

4. Crowd Sourcing

5. Goal

6. Scope

7. Seed Capital

روش سبب کاهش سوگیری، کسب اطلاعات دقیق از پدیده و سازگار با ادبیات، شناسایی عوامل مؤثر بر پدیده و ایجاد مدلی از پدیده با استفاده از ادبیات موضوع می‌شود. این روش دارای ۵ گام شامل تعریف موضوع یا سؤال جهت بررسی، شناسایی و جستجو منابع و ادبیات موضوع، ارزیابی و شناخت ادبیات مرتبط و مناسب، بررسی و استخراج یافته‌ها از ادبیات و نهایتاً تفسیر، ترکیب و ارائه آنها به شکلی مناسب می‌باشد [۳۴].

گام‌های فوق در این مقاله به شرح زیر انجام شده است:

گام اول) تعریف موضوع و سؤالات: در پژوهش حاضر، موضوع مورد بررسی تأمین مالی جمعی بود. لذا با توجه به هدف نظری این پژوهش، سؤالات نظری این مقاله عبارتند از: ادبیات موضوع در تأمین مالی جمعی در رابطه با روش تحقیق، منطقه جغرافیایی، مجله مربوط، بازیگران، نوع سرمایه‌خواه، نوع پروژه (زمینه فعالیت) و پلتفرم چگونه است؟ همچنین با توجه به هدف کاربردی، سؤالات کاربردی و فرضیات تدوین شد که عبارتند از:

- سؤال ۱) آیا بین توسعه پلتفرم‌ها (تعداد پلتفرم‌ها و حجم پول تأمین‌شده) در مناطق جغرافیایی با کارهای پژوهشی (تعداد مقالات) ارتباط وجود دارد؟
- سؤال ۲) آیا بین نفوذ اینترنت و رشد شبکه‌های اجتماعی در مناطق جغرافیایی و کشورهای مختلف در توسعه پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی ارتباط وجود دارد؟
- سؤال ۳) آیا بین توسعه کمپین‌ها (نوع و حجم پول تأمین‌شده) با کارهای پژوهشی (تعداد مقالات) ارتباط وجود دارد؟
- سؤال ۴) پیش‌بینی توسعه مدل‌های تأمین مالی جمعی در سال‌های آتی چگونه است؟

گام دوم و سوم) شناسایی و انتخاب ادبیات موضوع: در این پژوهش متن کامل کلیه مقالات دو پایگاه الزویر و کتابخانه آنلاین ایبلی که تا سال ۲۰۱۷ منتشر گردیده‌اند در موضوع، چکیده و یا کلمات کلیدی آنها عیناً از کلمات crowd-funding، crowd funding، crowd funding و crowd-funded نام برده شده است مورد بررسی قرار گرفته است. تمرکز ما بر مقالات ISI و کنفرانسی بود و سایر مستندات و مدارک مورد بررسی قرار نگرفت. این بررسی تا سال ۲۰۱۷ و فقط مدارک با زبان انگلیسی بررسی شد. بر این اساس تعداد ۷۷ مورد مقاله اولیه شناسایی گردید که در مطالعات عمیق‌تر، بخشی از آنها بدلیل عدم تمرکز کامل بر موضوع حذف شده و نهایتاً، تعداد ۶۰ مقاله کاملاً مرتبط مورد تجزیه و تحلیل قرار داده شده است.

گام چهارم) استخراج یافته‌ها از ادبیات: با توجه به سؤالات نظری، این گام انجام که بصورت دقیق در قسمت ۴ مقاله تشریح شده است. گام پنجم) تفسیر، ترکیب و ارائه آنها به شکلی مناسب: با توجه به سؤالات کاربردی و نتایج قسمت ۴، این گام انجام که بصورت دقیق در قسمت ۵ مقاله تشریح شده است.

۴- تجزیه و تحلیل یافته‌ها

با بررسی ادبیات موضوع ردپای تأمین مالی جمعی در محافل آکادمیک به سال ۲۰۰۶ می‌رسد [۴]. هر چند مفهوم تأمین مالی جمعی قبلاً نیز به

جدول ۱- اطلاعات کلی سه پلتفرم برتر در دنیا (محقق)

رتبه	سایت	مدل	میزان کارمزد
۱	https://www.gofundme.com	مدل اهدا	۵ درصد
۲	https://www.kickstarter.com	مدل جایزه	۵ درصد
۳	https://www.indiegogo.com	مدل جایزه	۵ درصد

پلتفرم گوفاندمی در سال ۲۰۱۰ ایجاد گردیده است و از مدل اهدا پیروی می‌کند. در این سایت تاکنون بیش از ۳ میلیارد دلار تأمین مالی صورت گرفته و بیش از ۲۵ میلیون نفر از پروژه‌ها حمایت کرده‌اند. کمپین‌ها در این سایت در سه دسته پزشکی، یادبود و کمک به نیازمندان و خیریه تقسیم می‌شوند. در این سایت میزان کارمزد برای هر کمپین برابر ۵ درصد کارمزد پلتفرم و ۲/۹ درصد به اضافه ۰/۳ دلار کارمزد بانک می‌باشد. پلتفرم کیک استارتر از سال ۲۰۰۹ فعالیت خود را شروع کرده است که تاکنون موفق به جذب ۱۳ میلیون نفر حامی و ۱۲۷۲۳۹ کمپین موفق شده است. ویژگی پروژه‌هایی که در این سایت ثبت می‌شوند، خلاقانه‌بودن می‌باشد و بیشتر آنها به رفاه اجتماعی، اقتصاد، هنر و فرهنگ کمک می‌کنند. این پروژه‌ها در دسته‌بندی‌های مختلفی از جمله صنعتی، مد و طراحی، فیلم، موزیک، عکاسی، هنر، غذا، بازی، فناوری، تئاتر و خبرنگاری تقسیم می‌شوند. این سایت از مدل جایزه و سیاست همه یا هیچ بهره می‌برد. میزان کارمزد برای هر کمپین برابر ۵ درصد کارمزد پلتفرم و ۳-۵ درصد کارمزد بانک می‌باشد. لازم به ذکر است که این سایت به زبان‌های مختلف (مانند زبان انگلیسی، فرانسوی، اسپانیایی و آلمانی) کمپین ایجاد می‌کند و همین نکته باعث گسترش دریافت مالی از حامیان خود شده است.

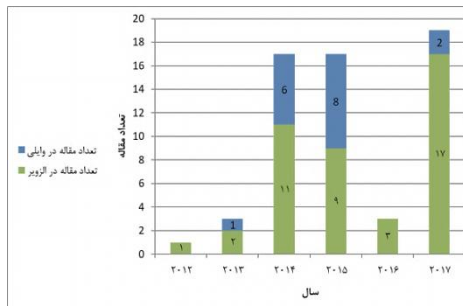
پلتفرم ایندی‌گوگو یک وب‌سایت برای جمع‌آوری کمک‌های مالی مردمی برای اهداف خیریه و انسان‌دوستانه و همچنین پروژه‌های مرتبط با کسب و کارهای نوپا است. این وب‌سایت توسط اریک شل در سال ۲۰۰۸ تأسیس شده است. کارمزد دریافتی این سایت ۵ درصد می‌باشد که ۳/۵ تا ۹ درصد نیز کارمزد بانک برای هر کمپین می‌باشد. مدل این سایت در تأمین، جایزه‌محور و سیاست آن، سیاست حفظ سرمایه می‌باشد.

۳- روش پژوهش

در این مقاله با استفاده از روش کتابخانه‌ای (بررسی آرشیوی) و از طریق مرور نظام‌مند ادبیات موضوع به بررسی مطالعات پیرامون تأمین مالی جمعی پرداخته شد. روش مرور نظام‌مند ادبیات^۱ در مقایسه با روش‌های مرور سنتی یا روایتی^۲ از یک رویکرد دقیق‌تر و خوب تعریف‌شده به مرور ادبیات در یک حوزه تخصصی خاص می‌پردازد [۳۲]. در این روش مبتنی بر موضوع یا سؤال خاص به بررسی مطالعات انجام‌شده پرداخته و سپس ضمن ارزیابی و بررسی مرتبط‌بودن آنها، به خلاصه‌سازی و استخراج شواهد در رابطه با آن موضوع یا سؤال از ادبیات مرتبط انتخاب شده می‌پردازند [۳۲، ۳۳]. این

1. Systematic Review of the Literature
2. The Traditional or Narrative Literature Review

شکل‌های مختلف وجود داشته است. نمودار زیر تعداد مقالات موجود در دو پایگاه الزویر^۱ و کتابخانه آنلاین وایلی^۲ که تمرکز اصلی آن‌ها بر تأمین مالی جمعی است را نشان می‌دهد. اولین مقاله به سال ۲۰۱۲ بر می‌گردد. همانطور که مشخص است هنوز کارهای آکادمیک زیادی روی این موضوع صورت نگرفته است و مجموع مقالات ۶۰ مقاله می‌باشد که در ادامه به مرور و نقد این مقالات براساس سؤالات تحقیق پرداخته می‌شود.

شکل ۴- نمودار تعداد مقالات مرتبط با تأمین مالی جمعی موجود در دو پایگاه Wiley و Elsevier

در باره ابعاد مختلف این روش بررسی کنند. از نقطه نظر رویکرد تحقیق نیز ۳۵ مقاله دارای رویکرد کیفی و ۲۵ مقاله دارای رویکرد کمی بودند. در این میان تحقیقی که با رویکرد ترکیبی به بررسی تأمین مالی جمعی پرداخته باشد وجود نداشت.

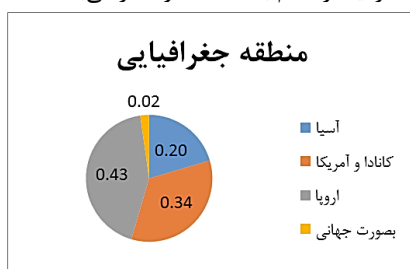
جدول ۳- بررسی پژوهش‌های پیشین از نظر رویکرد تحقیق

رویکرد تحقیق	تعداد مقاله
کمی	۲۵
کیفی	۳۵
مجموع	۶۰

۲-۴- بررسی آثار از نقطه نظر منطقه جغرافیایی

خلاصه نتایج حاصل از بررسی مقالات پیشین از نقطه نظر منطقه جغرافیایی در قالب شکل شماره ۵ ارائه شده است. بر این اساس منطقه اروپا در صدر این جدول قرار گرفته است و سپس مناطق آمریکا و کانادا و آسیا و اقیانوسیه در ادامه جدول جای گرفته‌اند. این آمار نشان می‌دهد که هر چند خاستگاه این روش در ایالات متحده آمریکا بوده است ولی بدلیل رکود اقتصادی در سال‌های ۲۰۰۸ این روش در اروپا رشد زیادی داشته است.

همچنین نکته قابل توجه این است که همزمان با توسعه شبکه‌های اجتماعی در آسیا و گسترش پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی مطالعات انجام شده برای این روش نیز در حال افزایش است. در منطقه آسیا و اقیانوسیه هند، چین و استرالیا هر کدام ۲ مقاله در صدر می‌باشند.

شکل ۵- بررسی پژوهش‌های پیشین از نظر جغرافیایی

با بررسی دقیق‌تر پراکندگی جغرافیایی پژوهش‌ها در کشورهای مختلف که در جدول شماره ۳ نشان داده شده است ملاحظه می‌شود که کشور آمریکا با ۸۰ درصد مقالات (۱۵ مقاله) در منطقه آمریکا و کانادا، صدرنشین رتبه‌بندی پژوهش‌ها در جهان می‌باشد. نکته قابل ذکر این است که یک مقاله به بررسی بین دو کشور چین و آمریکا پرداخته بود که برای هر دو کشور مقاله لحاظ گردید. در اروپا؛ انگلیس، آلمان و هلند بیشترین تعداد مقالات را به خود اختصاص داده‌اند.

۱-۴- بررسی آثار از نقطه نظر روش تحقیق

خلاصه نتایج حاصل از بررسی مقالات پیشین از نقطه نظر روش تحقیق در قالب جدول شماره ۱ و ۲ تبیین گردیده است. قرار گرفتن روش مطالعات ایمپریکال و اکتشافی^۳ در صدر روش‌های بکار گرفته شده حاکی از آن است که عمده پژوهش‌های صورت‌یافته با رویکرد اکتشافی و برای تبیین اولیه این روش صورت یافته است. این نتیجه با نظر زنگ و همکاران که بیان می‌کنند رویکرد غالب در مطالعه این پدیده روش تحقیق تجربی و اکتشافی بدون وجود چارچوب تئوریک و همچنین مطالعه موردی می‌باشد مطابقت دارد [۲۴].

جدول ۲- بررسی پژوهش‌های پیشین از نظر روش تحقیق

تعداد مقاله	روش تحقیق	روش تحقیق (به انگلیسی)
۳۰	مطالعات تجربی اکتشافی	Exploratory empirical study
۸	مطالعه موردی	Case study
۶	پیمایش و شبه آزمایش	Survey and quasi-experiment
۳	تحلیل محتوا	Content analysis
۳	نقطه نظر	Viewpoint
۳	معرفی و توصیف	Introductory and Description
۲	شبیه‌سازی	Simulation
۲	مرور نظام‌مند	Systematic Review
۱	گزارش فنی	Technical report
۱	تحلیل اقتصادسنجی	Econometric analysis
۱	قوم‌نگاری	Ethnographic Cases
۶۰	مجموع	Total

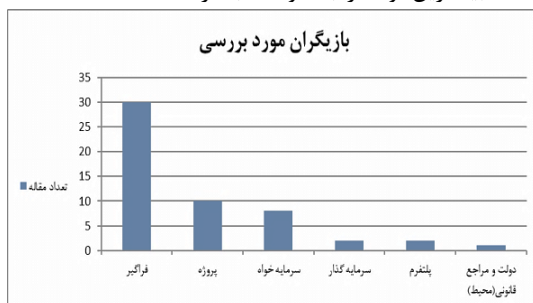
نکته مهم در پژوهش‌ها این است که بدلیل اکتشافی بودن، نگرش و بینش‌های افراد نسبت به این پدیده از طریق پیمایش مورد بررسی قرار

1. Elsevier
2. Wiley Online Library
3. Exploratory Empirical Study

عنوان مجله	تعداد مقاله
Economics Letters	۲
Business Horizons	۲
Journal of Cleaner Production	۲
Information & Management	۲
Journal of Business Research	۲
Journal of Strategic Information Systems	۲
Ethnographic Praxis in Industry Conference Proceedings	۱
German Economic Review	۱
Journal of Computer-Mediated Communication	۱
Journal of Economics & Management Strategy	۱
Managerial and Decision Economics	۱
Policy & Internet	۱
Thunderbird International Business Review	۱
Communications in Nonlinear Science and Numerical Simulation	۱
Drug Discovery Today	۱
Games and Economic Behavior	۱
Information Economics and Policy	۱
Journal of Economic Behavior & Organization	۱
Journal of International Management	۱
Journal of Public Economics	۱
Procedia - Social and Behavioral Sciences	۱
Procedia Economics and Finance	۱
Space Policy	۱
The Lancet	۱
Trends in Ecology & Evolution	۱
Computer Law & Security Review	۱
Social Science & Medicine	۱
Electronic Commerce Research and Applications	۱
Computers in Human Behavior	۱
Telematics and Informatics	۱
Total	۶۰

۴-۴- بررسی آثار از نقطه نظر بازیگران

خلاصه نتایج حاصل از بررسی مقالات پیشین از نقطه نظر بازیگران مورد بررسی در هر یک از مقالات در قالب شکل شماره ۶ ارائه شده است. همانطور که از نمودار شکل زیر مشخص است بیشترین مقالات بصورت فراگیر تمام بازیگران فعال در تأمین مالی جمعی شامل سرمایه‌خواه و پروژه سرمایه‌خواه، سرمایه‌گذار، پلتفرم، دولت و مراجع محیطی (محیط) را مورد بررسی قرار داده‌اند. در بین بازیگران سرمایه‌خواه و پروژه سرمایه‌خواه با ۱۸ مقاله بیشترین توجه را به خود جلب کرده است.

شکل ۶- نمودار بررسی پژوهش‌های پیشین از نظر بازیگران

جدول ۴- بررسی پژوهش‌های پیشین از نظر توزیع منطقه‌ای و ملی

منطقه جغرافیایی	تعداد مقاله	درصد فراوانی
آسیا	۱۵	۱۰۰٪
هند	۳	۲۲٪
چین	۳	۲۲٪
استرالیا	۳	۲۲٪
اندونزی	۲	۱۱٪
مالزی	۲	۱۱٪
اسرائیل	۲	۱۱٪
کانادا و آمریکا	۲۰	۱۰۰٪
ایالات متحده آمریکا	۱۵	۸۰٪
کانادا	۵	۲۰٪
اروپا	۲۵	۱۰۰٪
انگلیس	۶	۲۱٪
آلمان	۴	۱۶٪
هلند	۴	۱۶٪
ایتالیا	۳	۱۱٪
لیتوانی	۳	۱۱٪
اسپانیا	۱	۵٪
ایرلند	۱	۵٪
بلژیک	۱	۵٪
ترکیه	۱	۵٪
فرانسه	۱	۵٪
بصورت جهانی	۱	۱۰۰٪

۴-۳- بررسی آثار از نقطه نظر مجله مربوط

خلاصه نتایج حاصل از بررسی مقالات پیشین از نقطه نظر تعداد مقالات منتشر شده در هر یک از مجله‌های مربوط در قالب جدول شماره ۴ ارائه شده است. بررسی حوزه‌های تخصصی این مجله‌ها حاکی از آنست که بسته به موضوع پروژه جهت تأمین مالی به مقوله تأمین مالی جمعی پرداخته‌اند. همچنین مجله‌های حوزه کسب و کار مانند Strategic Change and Practice Entrepreneurship Theory و بیشترین تعداد مقاله را داشتند. نکته جالب این است که تنها ۱۰ مجله مرتبط با حوزه فناوری اطلاعات و اینترنت و آن‌هم به سهم هر یک، ۱ مقاله به موضوع تأمین مالی جمعی پرداخته‌اند و تنها یک مجله مالی به این موضوع پرداخته است با اینکه ۶ مجله اقتصادی مقالاتی در این رابطه منتشر کرده‌اند. همچنین باید اشاره کرد که از ۶۰ مقاله ۷ مقاله کنفرانسی و یک مقاله گزارش فنی می‌باشد.

جدول ۵- بررسی پژوهش‌های پیشین از نظر مجله

عنوان مجله	تعداد مقاله
Entrepreneurship Theory and Practice	۷
Strategic Change	۷
Procedia - Social and Behavioral Sciences	۴
Journal of Business Venturing	۳
Research Policy	۳

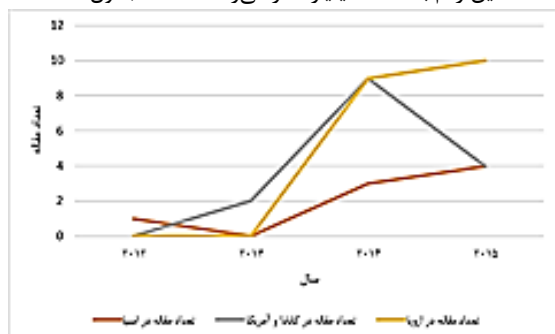
جدول ۸- بررسی پژوهش‌های پیشین از نظر پلتفرم

تعداد مقاله	پلتفرم
۲۶	فراگیر
۷	کیک استارتر
۲	دمهور
۱	دونرزچوز
۱	رانگ دی
۱	اسماوا
۱	سیمید
۱	کیوا
۱	ایندیگوگو
۱	آسوب (ASSOB)
۱	اویکوکردیت (Oikocredit)
۱	رایفسن بانک (Raiffeisenbank)
۱	اسپات (Spot.us)
۱	سلاپند (Sellaband)
۱	اسپونسیوم (UK-based Sponsume)

۵- بحث: تفسیر و ترکیب نتایج

همانطور که اشاره شد آخرین گام مرور نظام‌مند ادبیات موضوع مربوط به تفسیر، ترکیب و ارائه نتایج حاصل از مرور ادبیات می‌باشد که در این قسمت به آن پرداخته می‌شود. در این قسمت با توجه به سؤالات کاربردی، اطلاعات مرتبط با پژوهش‌ها و ادبیات موضوع را در کنار هم و با سایر اطلاعات بررسی کرده و نتایج حاصل از این بررسی را ارائه و سؤالاتی که می‌توانند منشأ پژوهش‌های آیندگان باشد احصا می‌شود.

با توجه به سؤال اول، نکته جالب توجه ارتباط بین تعداد پلتفرم‌ها و حجم پول تأمین‌شده با کارهای پژوهشی (تعداد مقالات) می‌باشد. در مقایسه رشد مقالات در قاره‌های مختلف جهان همانطور که از شکل ۷ مشخص است در سال‌های اخیر خصوصاً از سال ۲۰۱۴ قاره آسیا دارای رشد قابل ملاحظه‌ای در این زمینه بوده است که این را وقتی در کنار رشد تعداد پلتفرم‌ها و پول تأمین‌شده قرار می‌دهیم دلیل این رشد قابل تشخیص است. طبق آمار مسلسلوشن آسیا دارای بیشتری رشد (در حدود ۳۲۰ درصد) در تأمین مالی با حدود ۳/۴ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۴ می‌باشد این در حالی است که در سال ۲۰۱۵ این رقم به ۱۰/۶ میلیارد دلار می‌رسد [۳۵] (جدول ۸).

شکل ۷- مقایسه رشد مقالات در طول سالی ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۵ بین قاره‌ها

۴-۵- بررسی آثار از نقطه‌نظر نوع سرمایه‌خواه

خلاصه نتایج حاصل از بررسی مقالات از نقطه‌نظر بازیگران مورد بررسی در هر یک از مقالات در قالب جدول شماره ۵ ارائه شده است. همانطور که از جدول مشخص است بیشترین مقالات بصورت فراگیر بوده و بر سرمایه‌خواه خاصی تمرکز نکرده است. با این حال بعد از آن بیشترین مقاله مربوط به کارآفرینان و صاحبان استارت‌آپ‌ها و کسب و کارهای کوچک و متوسط (SMEها) می‌باشد. قابل ذکر است که یکی از مقالات هم کارآفرینان و هم محققین را مدنظر قرار داده بود.

جدول ۶- بررسی پژوهش‌های پیشین از نظر نوع سرمایه‌خواه

درصد فراوانی	تعداد مقاله	نوع سرمایه‌خواه
٪۴۸	۳۰	فراگیر
٪۳۶	۲۰	کارآفرین و صاحبان SMEها
٪۱۱	۷	محققین
٪۲	۲	هنرمند
٪۲	۲	روزنامه‌نگار
٪۱۰۰	۶۰	مجموع

۴-۶- بررسی آثار از نقطه‌نظر نوع پروژه (زمینه فعالیت)

خلاصه نتایج حاصل از بررسی مقالات از نقطه‌نظر نوع پروژه یا زمینه فعالیت جهت تأمین مالی در قالب جدول شماره ۶ ارائه شده است. همانطور که از جدول مشخص است بیشترین مقالات بصورت فراگیر بوده و بر زمینه فعالیت خاصی تمرکز نکرده است. حوزه‌های پزشکی و فناوری هر یک با ۳ مقاله در رتبه بعدی قرار دارند.

جدول ۷- بررسی پژوهش‌های پیشین از نظر زمینه فعالیت

درصد فراوانی	تعداد مقاله	زمینه فعالیت برای تأمین مالی
٪۷۴	۴۹	فراگیر
٪۷	۳	پزشکی
٪۷	۳	فناوری
٪۲	۱	هوافضا
٪۲	۱	محیط‌زیست
٪۲	۱	انرژی تجدیدپذیر
٪۲	۱	روزنامه‌نگاری
٪۲	۱	موسیقی
٪۱۰۰	۶۰	مجموع

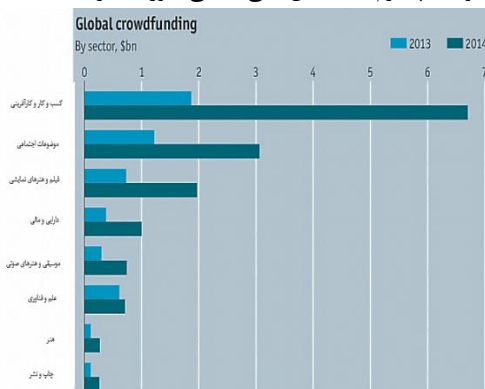
۴-۷- بررسی آثار از نقطه‌نظر پلتفرم

خلاصه نتایج حاصل از بررسی مقالات از نقطه‌نظر پلتفرم جهت تأمین مالی در قالب جدول شماره ۷ ارائه شده است. همانطور که از جدول مشخص است بیشترین مقالات بصورت فراگیر بوده و بر پلتفرم خاصی تمرکز نکرده است. بعد از آن بیشترین تمرکز بر پلتفرم کیک استارتر (Kickstarter) می‌باشد که معروف‌ترین پلتفرم در دنیا می‌باشد.

اینترنت و رشد شبکه‌های اجتماعی در مناطق جغرافیایی و کشورهای مختلف در توسعه پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی ارتباط وجود دارد.

همچنین با توجه به موارد فوق به نظر می‌رسد موضوعاتی که می‌تواند در پژوهش‌ها بصورت دقیق در رابطه با اثرات جغرافیایی و اثرات توسعه زیرساخت‌های اینترنت و شبکه‌های اجتماعی مورد بررسی قرار گیرد عبارتند از: اثر نفوذ اینترنت و گسترش شبکه‌های اجتماعی در توسعه تأمین مالی جمعی، ارتباط بین وجود پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی و حجم پول تأمین شده با میزان آگاهی مردم و محققین هر منطقه، ارتباط بین میزان نفوذ اینترنت و شبکه‌های اجتماعی با توسعه تأمین مالی جمعی در هر منطقه و هر کشور، بررسی اثر جغرافیایی در توسعه تأمین مالی جمعی، بررسی اثر تعداد کاربران اینترنت و شبکه‌های اجتماعی در توسعه تأمین مالی جمعی. همچنین موضوعات دیگری که در مطالعه حوزه نفوذ اینترنت و شبکه‌های اجتماعی مورد بررسی قرار می‌گیرد ولی در بررسی ادبیات موضوع تأمین مالی جمعی بصورت دقیق و مستقیم به آنها نپرداخته بودند عبارتند از: تفاوت جنسیتی و تفاوت‌های سنی در رابطه با استفاده از تأمین مالی جمعی (در نقش سرمایه‌خواه، سرمایه‌گذار و پلتفرم)، تفاوت‌های اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی، توسعه اقتصادی و ارتباط آن با توسعه تأمین مالی جمعی [۳۷].

در رابطه با سؤال ۳، همانطور که از بررسی ادبیات مشخص شد بیشترین مجله‌هایی که به تأمین مالی پرداخته‌اند مربوط به حوزه کسب و کار می‌باشد. عبارت دیگر از جنبه کسب و کار و مدیریت بیشتر از جنبه‌های مالی و فناوری اطلاعات به این موضوع پرداخته شده است. همچنین بعد از مقالاتی که بصورت فراگیر بوده و بر سرمایه‌خواه خاصی تمرکز نکرده است بیشترین مقالات مربوط به کارآفرینان و صاحبان استارت‌آپ‌ها و کسب و کارهای کوچک و متوسط (SMEها) می‌باشد که این مورد را وقتی در کنار حوزه‌هایی که پلتفرم‌ها در آن فعالیت می‌کنند (نوع کمپین‌ها) قرار می‌دهیم (شکل ۱۰) همدیگر را تأیید می‌کنند. همانطور که از شکل ۱۰ مشخص است حوزه کسب و کار و کارآفرینی بیشترین میزان حجم تأمین سرمایه را به خود اختصاص داده است. با توجه به موارد فوق به نظر می‌رسد پژوهش‌های بیشتری بایستی در رابطه با حوزه‌های مختلف، نوع پروژه (زمینه فعالیت) و نرخ موفقیت آن‌ها و اثر آن در توسعه پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی صورت گیرد.

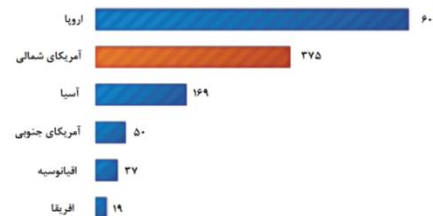

شکل ۱۰- مقایسه رشد میزان پول تأمین شده در حوزه‌های مختلف (نوع کمپین‌ها) [۳۵]

جدول ۹- مقایسه میزان پول تأمین شده (میلیارد دلار) در قاره‌های مختلف در سال‌های ۲۰۱۴ و ۲۰۱۵

سال	آسیا	اروپا	آمریکا
۲۰۱۴	۳/۴	۳/۳	۹/۵
۲۰۱۵	۱۰/۶	۶/۵	۱۷/۳

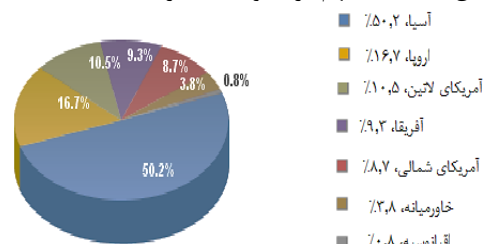
همچنین طبق شکل زیر تعداد پلتفرم‌های قاره‌های مختلف در سال ۲۰۱۴ نشان می‌دهد که از این نظر نیز آسیا و اقیانوسیه با ۲۰۶ پلتفرم در جایگاه سوم بعد از اروپا با ۶۰۰ و آمریکا با ۴۲۵ پلتفرم قرار دارد.

شکل ۸- مقایسه تعداد پلتفرم‌ها بین قاره‌ها در سال ۲۰۱۴ [۳۶]

لذا فرضیه اول مبتنی بر سؤال ۱ تأیید می‌شود که بین توسعه پلتفرم‌ها (تعداد پلتفرم‌ها و حجم پول تأمین شده) در مناطق جغرافیایی با کارهای پژوهشی (تعداد مقالات) ارتباط وجود دارد.

در رابطه با سؤال ۲، با تحلیل نفوذ اینترنت و رشد شبکه‌های اجتماعی قاره‌های مختلف می‌توان دلیل پیشنازای قاره آمریکا بخصوص آمریکای شمالی و همچنین رشد قابل ملاحظه قاره آسیا را در توسعه پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی و به تبع آن رشد پژوهش‌ها در این زمینه پی برد. براساس آمار بیشترین میزان ضریب نفوذ اینترنت در دنیا متعلق به آمریکای شمالی با ۸۹ درصد است در حالی که بیشترین میزان تعداد استفاده‌کنندگان با بیش از یک میلیارد متعلق به آسیا (با سهم در حدود ۵۰/۲ درصد) است [۳۶].

شکل ۹- کاربران اینترنت در جهان به تفکیک قاره‌ای در سال ۲۰۱۶ [۳۶]

اگر مقایسه فوق را در سطح کشورها نیز انجام دهیم در می‌یابیم که ارتباط معناداری بین کارهای پژوهشی انجام شده با رشد اینترنت در کشورها و توسعه پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی می‌باشد. طبق آمار در آسیا کشورهای چین، هند و اندونزی بیشترین سهم استفاده‌کنندگان اینترنت را دارند و این با سهم کارهای پژوهشی این سه کشور طبق بررسی تحقیق ما مطابقت دارد. این موضوع در رابطه با قاره آمریکا و اروپا نیز صادق است بصورتی که در قاره اروپا کشورهای روسیه، آلمان و انگلیس جز سه کشور اول و هلند نیز در بین ۱۰ کشور اول در سهم کاربران اینترنت قرار دارند و این با سهم کارهای پژوهش‌های سه کشور آلمان، انگلیس و هلند طبق بررسی تحقیق ما مطابقت دارد [۳۶]. لذا فرضیه دوم مبتنی بر سؤال ۲ تأیید می‌شود که بین نفوذ

۶- بیشترین مجله‌هایی که به تأمین مالی پرداخته‌اند مربوط به حوزه کسب و کار می‌باشد. بعبارت دیگر از جنبه کسب و کار و مدیریت بیشتر از جنبه‌های مالی و فناوری اطلاعات به این موضوع پرداخته شده است.

۷- بیشترین مقالات مربوط به کشور آمریکا می‌باشد که این موضوع ناشی این است که خاستگاه روش تأمین مالی جمعی و ظهور آن در آمریکا می‌باشد. با این حال با گسترش این روش در جهان سایر کشورها نیز به این موضوع پرداخته‌اند.

۸- هر چند بیشترین مقالات بصورت فراگیر تمام بازیگران فعال در تأمین مالی جمعی را مورد بررسی قرار داده‌اند ولی سرمایه‌خواه و پروژه وی با ۱۳ مقاله بیشترین توجه را به خود جلب کرده است. همچنین بیشترین مقاله مربوط به کارآفرینان و صاحبان استارت‌آپ‌ها و کسب و کارهای کوچک و متوسط (SMEها) بعنوان سرمایه‌خواه می‌باشد.

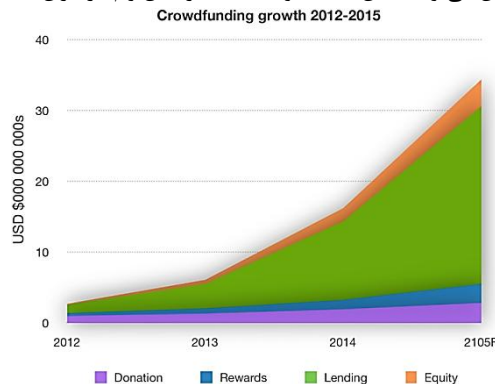
۹- هر چند مقالات بر پلتفرم خاصی تمرکز نکرده‌اند ولی در بین پلتفرم‌ها بیشترین تمرکز بر پلتفرم کیک استارتر بود که معروف‌ترین پلتفرم در دنیا می‌باشد.

با تحلیل نتایج مقالات و ترکیب با داده‌های مختلف، نتایج زیر از بُعد کاربردی قابل بیان است:

- ۱- بین توسعه پلتفرم‌ها (تعداد پلتفرم‌ها و حجم پول تأمین‌شده) در مناطق جغرافیایی با کارهای پژوهشی ارتباط وجود دارد.
- ۲- بین نفوذ اینترنت و رشد شبکه‌های اجتماعی در مناطق جغرافیایی و کشورهای مختلف در توسعه پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی ارتباط وجود دارد.
- ۳- بین توسعه کمپین‌ها (نوع و حجم پول تأمین‌شده) با کارهای پژوهشی (تعداد مقالات) ارتباط وجود دارد.
- ۴- پیش‌بینی‌ها بیانگر توسعه مدل وام در سال‌های آتی است. با توجه به پژوهش‌های پیشین و یافته‌های این مقاله، موضوعاتی که می‌تواند در پژوهش‌های آینده در رابطه با تأمین مالی جمعی به آن پرداخته شود بشرح زیر پیشنهاد می‌گردد:

۱. بررسی اثر جغرافیایی (منطقه‌ای و ملی) در توسعه تأمین مالی جمعی و تفاوت‌های اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی، توسعه اقتصادی و ارتباط آن با توسعه تأمین مالی جمعی.
۲. بررسی اثر نفوذ اینترنت و گسترش شبکه‌های اجتماعی در توسعه تأمین مالی جمعی.
۳. بررسی حوزه‌های مختلف از جمله کسب و کار، هنر، فناوری و ... در تأمین مالی جمعی.
۴. بررسی اثرات این روش بر توسعه کسب و کارهای نوپا و نهایتاً توسعه اقتصادی.
۵. بررسی پویایی‌ها و تعاملات بین بازیگران مختلف تأمین مالی جمعی از طریق احصا نظرات و بینش‌های آن‌ها.
۶. شناسایی عوامل مؤثر بر تأمین مالی جمعی.
۷. بررسی موتورهای رشد و چالش‌های این روش در جهان و همچنین در کشورهای مختلف.
۸. بررسی این روش و تأثیر آن از نقطه‌نظر مالی، فناوری اطلاعات و ...

لذا فرضیه سوم مبتنی بر سؤال ۳ تأیید می‌شود که توسعه کمپین‌ها (نوع و حجم پول تأمین‌شده) با کارهای پژوهشی (تعداد مقالات) ارتباط وجود دارد. در رابطه با سؤال ۴، همانطور که از شکل ۱۱ مشخص است بیشترین میزان رشد مربوط به مدل وام در جهان می‌باشد و پیش‌بینی‌ها نیز نشان می‌دهد این رشد همچنان ادامه می‌یابد. این نکته با توجه به حجم زیاد اخذ وام در ایران می‌تواند نشان‌دهنده موفقیت بیشتر مدل وام در ایران باشد.

Source: 2015CF The Crowdfunding Industry Report (massolution.com)

شکل ۱۱- مقایسه رشد میزان پول تأمین‌شده در مدل‌های مختلف [۳۵]

۴- نتیجه‌گیری

امروزه تأمین مالی جمعی به‌عنوان روشی نوین در تأمین مالی برای کسب و کارهای نوپا و ایده‌های خلاقانه بشدت از جنبه‌های گوناگون مانند تعداد پلتفرم‌های ارائه‌دهنده، تعداد کمپین‌ها و نرخ موفقیت آنها، حجم سرمایه تأمین‌شده و تعداد مدل‌های ارائه‌شده دارای رشد بوده است. این رشد فزاینده سبب شده است تا محققان مختلف به بررسی این پدیده از ابعاد مختلف پرداخته و شناخت و آگاهی بهتری را برای ذینفعان مختلف این روش ارائه نمایند. با این وجود ادبیات کمی بصورت فراگیر عوامل مؤثر بر این روش را مورد بررسی قرار داده است. در این مقاله از طریق مرور نظام‌مند ادبیات‌موضوع مرتبط با تأمین مالی جمعی به بررسی مطالعات انجام‌شده در این رابطه پرداخته و مضامین مرتبط با آن شناسایی گردید.

با بررسی این مقالات، نتایج زیر از بُعد نظری قابل بیان است:

- ۱- تعداد مطالعات انجام‌شده پیرامون این رویکرد جدید خیلی زیاد نمی‌باشد ولی در حال افزایش می‌باشد.
- ۲- بیشتر مطالعات بصورت جزنگرانه بوده و تنها قسمتی از این پدیده را مورد بررسی قرار داده‌اند. بعضی تنها یک سایت را بررسی و یا فقط اینکه یک طرف تأمین مالی جمعی مثلاً سرمایه‌خواه یا سرمایه‌گذار را مورد بررسی قرار داده‌اند.
- ۳- رویکرد غالب در مطالعه این پدیده روش تحقیق تجربی و اکتشافی بدون وجود چارچوب تئوریک و همچنین مطالعه موردی می‌باشد.
- ۴- بدلیل اکتشافی بودن پژوهش‌ها، نگرش و بینش‌های افراد نسبت به این پدیده از طریق پیمایش مورد بررسی قرار نگرفته است.

- 19- Deufemia, V., et al. 2014. A volunteered geographic information system for collecting and rating petroglyph data. *Journal of Visual Languages & Computing*, 25(6): 963-972.
- 20- Ibrahim, N. and Verliyantina. 2012. The Model of Crowdfunding to Support Small and Micro Businesses in Indonesia Through a Web-based Platform. *Procedia Economics and Finance*, 4(0): 390-397.
- 21- Poetz, M., Schreier, M., 2012. The value of crowdsourcing: can users really compete with professionals in generating new product ideas?, *Journal of Product Innovation Management*, 29.
- 22- Bayus, B., 2013. Crowdsourcing new product ideas over time: an analysis of the Dell IdeaStorm community. *Manag. Sci.* 59, 226-244.
- 23- Howe, J., 2008. *Crowdsourcing. Why the power of the crowd is driving future of business.* Three Rivers Press, New York.
- 24- Zheng, H., et al. 2014. The role of multidimensional social capital in crowdfunding: A comparative study in China and US. *Information & Management*, 51(4): 488-496.
- 25- Agrawal, A., Catalini, C., Goldfarb, A., 2013a. Some simple economics of crowdfunding. NBER Working Paper, No. 19133.
- 26- Agrawal, A., Catalini, C., Goldfarb, A., 2013b. The geography of crowdfunding. NBER Working Paper, No. 16820.
- 27- Ahlers, Gerrit K.C., Cumming, Douglas, Günther, Christina, Schweizer, Denis, 2015, Signaling in Equity Crowdfunding, *Entrepreneurship Theory and Practice*, DOI: 10.1111/etap.12157.
- 28- Kuppuswamy, V., Bayus, B., 2014. Crowdfunding creative ideas: the dynamics of project backers in Kickstarter. Working Paper, SSRN Electronic Journal.
- 29- Sasaki, Shusaku, (2018), Majority size and conformity behavior in charitable giving: Field evidence from a donation-based crowdfunding platform in Japan, *Journal of Economic Psychology*, <https://doi.org/10.1016/j.joep.2018.10.011>.
- 30- Xavier Walthoff-Borm, Armin Schwienbacher, Tom Vanacker, (2018), Equity crowdfunding: First resort or last resort?, *Journal of Business Venturing*, Volume 33, Issue 4, July 2018, Pages 513-533.
- 31- Petitjean, Mikael, (2018), What explains the success of reward-based crowdfunding campaigns as they unfold? Evidence from the French crowdfunding platform KissKissBankBank, *Finance Research Letters*, Volume 26, September 2018, Pages 9-14.
- 32- Ryan, Gwen, 2010, Guidance notes on planning a systematic review, James Hardiman Library.
- 33- Khan, K. S., Kunz, R., Kleijnen, J., & Antes, G., 2003, Five steps to conducting a systematic review, *Journal of the Royal Society of Medicine*, 96(3), 118-121.
- 34- Zurynski, Yvonne, 2014, Writing a Systematic Literature Review: Resources for Students and Trainees, APSU.
- 35- Massolution, 2016, Crowdsourcing and Crowdfunding a Global Industry Perspective, Digital Malaysia: National Crowdsourcing Conference, 10 June, Kuala Lumpur, Malaysia.
- 36- <http://www.internetworldstats.com/stats.htm>.
- 37- Mark Geigera, Seth C. Oranburg, (2018), Female entrepreneurs and equity crowdfunding in the US: Receiving less when asking for more, *Journal of Business Venturing Insights*, Volume 10, November 2018, e00099.
۹. بررسی تأثیرات این روش و کارایی آن در سایر حوزه‌ها و موضوعات مانند هنر، فناوری، و ...
۱۰. تفاوت جنسیتی و تفاوت‌های سنی در رابطه با استفاده از تأمین مالی جمعی (در نقش سرمایه‌خواه، سرمایه‌گذار و پلتفرم).
۱۱. تدوین مدل کسب و کار تأمین مالی جمعی بخصوص مدل وام برای ایران.
- ### ۷- مراجع
- ۱- چاره‌خواه، چیا، محمدرضا فرطوسی، محسن ملابری، ۱۳۹۳. سرمایه‌گذاری در کسب و کارهای نوپا (استارت آپ‌ها)؛ با نگاهی به وضعیت کشور و منطقه. مرکز توسعه فناوری اطلاعات و رسانه‌های دیجیتال، تهیه و تنظیم: مؤسسه فرهنگی هنری تقارب و تبادل فرهنگی؛ اسفند ۱۳۹۳.
- ۲- حاجی غلام سریزدی، علی، رجبزاده قطری، علی، مشایخی، علینقی، حسنزاده، علیرضا، ۱۳۹۷. ارائه مدل بوم‌شناسی کسب و کار تأمین مالی جمعی در ایران. *دوفصلنامه علمی پژوهشی کوش‌های مدیریت بازرگانی یزد*، سال دهم، شماره ۱۹، بهار و تابستان ۱۳۹۷، صفحه ۳۰۷-۳۴۲.
- 3- Belleflamme, P., et al. 2014. "Crowdfunding: Tapping the right crowd." *Journal of Business Venturing*, 29(5): 585-609.
- 4- Macht, S. A., Weatherston, J., 2014, The Benefits of Online Crowdfunding for Fund-Seeking Business Ventures, *Strategic Change*, 23: 1-14 (2014), Published online in Wiley Online Library.
- 5- Carus, F. 2013. Finance for the future. *Renewable Energy Focus*, 14(2): 38-41.
- 6- Allison T. H., et al. 2014, Crowdfunding in a Prosocial Microlending Environment: Examining the Role of Intrinsic Versus Extrinsic Cues, *Entrepreneurship Theory and Practice*, 39(1), 53-73.
- 7- Corazzini, Luca, Cotton, Christopher, Valbonesi, Paola, 2015, Donor coordination in project funding: Evidence from a threshold public goods experiment, *Journal of Public Economics*, 128 (2015) 16-29.
- 8- Mollick, E. 2014. The dynamics of crowdfunding: An exploratory study. *Journal of Business Venturing* 29(1): 1-16.
- 9- Belleflamme, Paul, Omrani, Nessrine, Peitz, Martin, 2015, The economics of crowdfunding platforms, *Information Economics and Policy*, 33 (2015) 11-28.
- 10- Massolution, 2013, Crowdsourcing and Crowdfunding a Global Industry Perspective, Digital Malaysia: National Crowdsourcing Conference, 10 June, Kuala Lumpur, Malaysia.
- 11- Cosh, A., Cumming, D., Hughes, A., 2009. Outside entrepreneurial capital. *Econ. J.*, 119, 1494-1533.
- 12- Siva, N. 2014, Crowdfunding for medical research picks up pace. *The Lancet*, 384(9948): 1085-1086.
- 13- Stemler, A. R. 2013. The JOBS Act and crowdfunding: Harnessing the power—and money—of the masses. *Business Horizons*, 56(3): 271-275.
- 14- Lambert T, Schwienbacher A. 2010. An empirical analysis of crowdfunding. Available at: http://www.crosnerlegal.com/images/47770544_An_Empirical_Analysis_of_Crowdfunding.pdf.
- 15- Schwienbacher, A., Larralde, B., 2010. Crowdfunding of small entrepreneurial ventures. SSRN Electronic Journal.
- 16- Kleemann, F., Voß, G.G., Rieder, K., 2008. Underpaid innovators: the commercial utilization of consumer work through crowdsourcing. *Sci. Technol. Innov. Stud.* 4, 5-26.
- 17- Valančienė, L. and S. Jegelevičiūtė. 2014. Crowdfunding for Creating Value: Stakeholder Approach. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 156(0): 599-604.
- 18- Agarwal, N., et al. 2014. Social cyber systems—Challenges, opportunities, and beyond. *Journal of Systems and Software* 94(0): 1-3.